STIGMA

Επενδύσεις & Χρηματοδοτήσεις

4ο Τεύχος - Φεβρουάριος 2021

Περιεχόμενα

Εκ της Συντάξεως	σελ. 3
Άρθρο // Το παρόν και το μέλλον του κατασκευαστικού κλάδου	σελ. 4-5
Άρθρο // Το Επιχειρηματικό σχέδιο ως Βασικό Εργαλείο του Επιχειρηματία	σελ. 6-7
Συνέντευξη // Με τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Πειραιώς κο Γεωργακέλλο Δημήτριο	σελ. 8-11
Άρθρο // Ενεργειακή Δημοκρατία και Ενεργειακές Κοινότητες	σελ. 12-13
Πρόταση βιβλίου	σελ. 14
Αντί Επιλόγου	σελ. 15

Ιδιοκτησία –Έκδοση SIGMA Α.Ε.

Τηλ.: 2651083180 – 181,
Fax.: 2651083182

3ο χλμ. Ε.Ο. Ιωαννίνων – Αθηνών, Ιωάννινα
e-mail: info@sigma-consultants.eu

www.sigma-consultants.eu

Δ' τεύχος – Φεβρουάριος 2021

Επιμέλεια Έκδοσης Περιοδικού:
Επιστημονική Ομάδα SIGMA Α.Ε.
stigma@sigma-consultants.eu

Υπεύθυνοι έκδοσης – σύνταξης:
Σπιτιέρης Ευστράτιος
Λάγκα Γλυκερία

Υπεύθυνη επικοινωνίας:
Σιώζιου Ιωάννα

Επιμέλεια κειμένων:
Καλύβα Μαρίνα

Σχεδιασμός:
mdcreative.gr // branding & design

Για οποιονδήποτε σχολιασμό, για αποστολή άρθρων – κειμένων προς δημοσίευση και για την άμεση ενημέρωσή σας όσον αφορά τα νέα τεύχη, επικοινωνήστε μαζί μας στο stigma@sigma-consultants.eu

**Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.*
ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

Εκ της συντάξεως

«Επενδύσεις και Χρηματοδοτήσεις»

Η επιχειρηματικότητα είναι άμεσα συνδεδεμένη με την έννοια της επένδυσης και του ρίσκου. Από την πρωτόλεια ιδέα έως την δόμηση μιας πρότυπης επιχείρησης βρίσκεται ενδιάμεσα η ανεύρεση του απαραίτητου κεφαλαίου και η μελέτη της καλύτερης δυνατής αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων. Ο επιχειρηματίας αφού ζυγίσει το διαθέσιμο κεφάλαιο και το μέγεθος του ρίσκου ερευνά την πληροφορία, η οποία του δίνει κατεύθυνση σε ποιον τομέα να επενδύσει και πώς να κινηθεί.

Οι κινήσεις στη σκακιέρα της επιχειρηματικότητας είναι μελετημένες με εφόδια τα επιστημονικά εργαλεία. Από τα επιχειρηματικά πλάνα μέχρι τις μελέτες βιωσιμότητας τα εργαλεία αυτά εξυπηρετούν τις γραφειοκρατικές διαδικασίες στην αγορά και παράλληλα δίνουν τη δυνατότητα στον επιχειρηματία να μετρήσει το μέγεθος του ρίσκου και να διαπραγματευτεί την επένδυσή του από θέση ισχύος.

Στην οικονομία μας οι επενδύσεις προκύπτουν από ίδια κεφάλαια, κεφάλαια τρίτων ή ως ευρωπαϊκή χρηματοδότηση. Αντίστοιχα η πληροφορία αξιοποιείται από τα στελέχη με σκοπό την ανάδειξη των στρατηγικών και των σχεδίων που θα δώσουν στην αγορά την κίνηση, η οποία στη συνέχεια θα της δώσει την επιθυμητή ανάπτυξη.

Στο ξεκίνημα αυτής της νέας δεκαετίας η ανάγκη της επανεκκίνησης δεν προκύπτει μόνο από τα δημοσιονομικά δεδομένα αλλά από την κλιματική αλλαγή και το δημογραφικό πρόβλημα. Η Πράσινη Συμφωνία για την Ευρώπη θέτει αδιαμφισβήτητα πορεία προς τις ανανεώσιμές πηγές ενέργειας, την προστασία του περιβάλλοντος και του ανθρώπου. Συγχρόνως πόροι που αφορούν το Ταμείο Ανάκαμψης μετά την κρίση έχουν πρώτο πυλώνα προτεραιότητας την «Πράσινη Μετάβαση».

Στο τεύχος Φεβρουαρίου, και συγχρονισμένοι με την επανεκκίνηση της οικονομίας την περίοδο που ακολουθεί την πανδημία, διερευνούμε τις κατευθύνσεις αυτές που προκύπτουν ως τάσεις στη νέα αγορά. Με νέους πόρους άντλησης επενδύσεων και χρηματοδοτήσεων, θέτουμε σαν βασικό παράγοντα στην αναζήτησή μας τις νέες μορφές ανάπτυξης για την επιχειρηματικότητα και, τελικά, την υποστήριξη μιας πορείας προς ένα πιο βιώσιμο τρόπο λειτουργίας για την οικονομία και το περιβάλλον.

Σας ευχαριστούμε

Καλή ανάγνωση

Ιωάννης Αθ. Λιόντος

Διπλωματούχος Πολιτικός Μηχανικός

"Το παρόν και το μέλλον του κατασκευαστικού κλάδου"

Η κατάσταση σήμερα στον κατασκευαστικό κλάδο παρουσιάζει σημάδια ανάκαμψης σε σχέση με την μεγάλη ύφεση των τελευταίων 10 και πλέον ετών.

Κάνοντας μια γρήγορη αναδρομή στο παρελθόν, την περίοδο 2000 – 2007, η πολύ υψηλή ανάπτυξη της αγοράς κατοικίας ήταν και ο βασικός λόγος αύξησης συνολικά των επενδύσεων στην Ελλάδα. Στη δεκαετία που ακολούθησε σημειώθηκε εντυπωσιακή πτώση των επενδύσεων στις κατοικίες που άγγιξε το 95%.
Οι επενδύσεις σε κατοικίες αποτελούσαν το 42% του συνόλου (περίπου €25 δισ.) το 2007, ενώ το 2016 αποτελούσαν μόνο το 6% του συνόλου (περίπου €1 δισ.).

"Παρατηρήθηκε, λοιπόν, μια τεράστια καθίζηση στον κατασκευαστικό τομέα, η οποία προήλθε κυρίως από την συρρίκνωση της αγοράς κατοικίας"

Τα τελευταία σχεδόν πέντε χρόνια και έχοντας μία ελληνική αγορά να παρουσιάζει μια υπέρ προσφορά κατοικιών αφενός λόγω των συστηματικών επενδύσεων που έγιναν, αφετέρου λόγω και του παλαιού αποθέματος που υπήρχε, παρατηρείται μια αναβίωση στην εκμετάλλευση της κατοικίας, με μια νέα προσέγγιση. Ξεκίνησαν ανακαινίσεις, που στόχο είχαν είτε την τουριστική εκμετάλλευση, είτε την μακροχρόνια μίσθωση, ή την πώληση μιας πλήρους ανακαινισμένης κατοικίας με σύγχρονες τεχνικές προδιαγραφές, σε συμφέρουσα τιμή αξίας - χρήματος. Παρατηρήθηκε, λοιπόν, μια στροφή στην αξιοποίηση των υφιστάμενων κατασκευών, που σαφώς απαιτούσαν λιγότερα χρήματα για την ανακαίνιση και αποπεράτωση τους, δημιουργώντας έτσι μια μόχλευση ιδιωτικών κεφαλαίων και δίνοντας μια ανάσα στον κατασκευαστικό κλάδο, που φέρει μαζί του μια μεγάλη αλυσίδα επαγγελματιών και συνεργατών.

Η συμμόρφωση με τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες και τα αποτελέσματα στον κατασκευαστικό κλάδο.

Σπουδαίο ρόλο σε όλη αυτή την εξέλιξη έπαιξε η υποχρέωση της χώρας μας να εναρμονιστεί με την Ευρωπαϊκή οδηγία που αφορούσε την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων στις αρχές περίπου της προηγούμενης δεκαετίας. Με την υποχρέωση αυτή να εξελίσσεται σιγά-σιγά σε μια ουσιαστική ανάγκη και όχι μια τυπική - γραφειοκρατική διαδικασία, η επίτευξη της ενεργειακής αναβάθμισης καθώς και η μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος ενός κτιρίου ξεκίνησε μέρα με τη μέρα να γίνεται συνείδηση σε όλο και περισσότερους πολίτες.

Οι υλοποιήσεις του προγράμματος **«Εξοικονομώ»** απέδειξαν στην πραγματικότητα τη διαφορά ενός ενεργειακά αναβαθμισμένου κτιρίου σε σχέση με το αρχικό, αλλά και τη μόχλευση των ιδιωτικών κεφαλαίων που μπορεί να επιτευχθεί όταν βρεθεί η κατάλληλη χρηματοδότηση. Ο ιδιοκτήτης αντιλήφθηκε την εξοικονόμηση της ενέργειας διπλά, βλέποντας από τη μια λιγότερα χρήματα να δαπανώνται για τις ενεργειακές ανάγκες του σπιτιού του και από την άλλη οι

συνθήκες διαβίωσης του να είναι πολλαπλάσια καλύτερες. Αυτή τη στιγμή ο κατασκευαστικός κλάδος είναι εναρμονισμένος με την προστασία του περιβάλλοντος καθώς υπάρχει τεχνογνωσία και το πλαίσιο για να μπορεί το σημερινό τελικό προϊόν της κατασκευής να μην έχει τίποτα να ζηλέψει από σύγχρονα κτίρια άλλων ευρωπαϊκών, και όχι μόνο, χωρών.

Από την άλλη, η ίδια η κοινωνία στην πλειοψηφία της υιοθετεί μία «πράσινη» συνείδηση και συμπεριφορά. Αυτό αναδεικνύεται και από μία μεγάλη ευρωπαϊκή έρευνα, η οποία ανέδειξε ότι, παρά την επιδείνωση των οικονομικών δεικτών που επήλθε από την πανδημία, οι ευρωπαίοι πολίτες σε ποσοστό 52% θα έβαζαν το περιβάλλον πάνω από την οικονομία αν έπρεπε να επιλέξουν ανάμεσα στα δύο. (Η έρευνα διεξήχθη από τη Βρετανική εταιρεία δημοσκοπήσεων Lucid σε 14 χώρες). Το ποσοστό αυτό στη χώρα μας φτάνει το 59%, στοιχείο με ιδιαίτερη βαρύτητα για μια χώρα, που βίωσε, ίσως όσο κανείς άλλος, μια δεκαετή οικονομική κρίση.
Τι σημαίνει, όμως, αυτό σε σχέση με την επόμενη μέρα όπου η Ευρωπαϊκή κοινότητα θα στηρίξει οικονομικά εκείνα τα κράτη που θα συμπεριλάβουν στα σχέδια τους επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις σε τομείς, όπως είναι η ενέργεια και το περιβάλλον;

Από τη μία έχουμε έναν κατασκευαστικό κλάδο με αρκετή γνώση και εμπειρία σε θέματα που αφορούν την ενεργειακή ατζέντα και από την άλλη πολίτες οι οποίοι δεν παρακολουθούν απλά τα γεγονότα αλλά έχουν αφυπνιστεί και έχουν αναγνωρίσει τη σπουδαιότητα και την αξία της ενεργειακής διαχείρισης και την προστασία του περιβάλλοντος.

Χέρι χέρι, λοιπόν, οι δύο βασικοί αυτοί πυλώνες ανάπτυξης, η τεχνοκρατική γνώση και άποψη από τη μια πλευρά και οι πολιτικές και οι πολίτες από την άλλη, συστρατεύοντας τις δυνάμεις τους, μπορούν να αδράξουν τη μεγάλη ευκαιρία που δίνεται - και θα συνεχίσει να δίνεται - και αφορά υψηλές χρηματοδοτήσεις δράσεων εξοικονόμησης ενέργειας και προστασίας του περιβάλλοντος. Είναι πλέον σαφές πως οι εταιρείες και οι επενδυτές που αναζητούν χρηματοδότηση και θέλουν να υποστηρίξουν βιώσιμα έργα θα επωφεληθούν από τα κοινά πρότυπα της ΕΕ. Η ταυτόχρονη αντίδραση κινητοποίησης ιδιωτικών κεφαλαίων και μόχλευσης αυτών υπόσχεται μια δυνατή ώθηση, άρα και επανεκκίνηση της οικονομία μας μέσω του κατασκευαστικού κλάδου. Αυτό θα έχει ως επακόλουθο τη διατήρηση των θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν και ταυτόχρονα τη δημιουργία νέων.

Θεωρώ μονόδρομο τη διεκδίκηση χρηματοδοτήσεων, ώστε να μπορέσει η οικονομία μας να πάρει μπροστά.

Ο κατασκευαστικός κλάδος μπορεί να υποστηρίξει και να σταθεί μπροστάρης αυτής της εθνικής προσπάθειας.
Θα κλείσω με τα λόγια του Herbert Hoover, που αναδεικνύουν την ανάγκη των χρηματοδοτήσεων και γιατί πρέπει να είμαστε σοβαροί διεκδικητές: «Σας υπενθυμίζω, ότι η χρηματοδότηση, αποτελεί το αίμα των επιχειρήσεων, το αίμα των τιμών και των θέσεων εργασίας" Herbert Hoover (31ος Πρόεδρος των ΗΠΑ).

Λάγκα Γλυκερία

Οικονομολόγος, MBA-TQM
Σύμβουλος Επιχειρήσεων & Επενδυτικών Έργων

"Το Επιχειρηματικό σχέδιο ως Βασικό Εργαλείο του Επιχειρηματία"

" Όραμα χωρίς στόχους είναι ένα όνειρο. Στόχοι χωρίς όραμα είναι απλά μία ευχή".

Είναι εντυπωσιακό το πόση ενέργεια δαπανάται για να αντιμετωπιστεί η αποτυχία εκ των υστέρων, αντί να εφαρμοστούν, προγραμματικά και συστηματικά, τεχνικές για να εξασφαλιστεί η επιτυχία παρακολουθώντας συνεχώς τη στοχευμένη πορεία και πρόοδο της προσπάθειας!

Το Business Plan είναι εκείνο το εργαλείο το οποίο τροχοδρομεί τους στόχους για την επίτευξη του οράματος, είναι ουσιαστικά μια «πυξίδα του μέλλοντος». Αποτελεί ένα εργαλείο προγραμματισμού του μέλλοντος και προσδιορισμού ενεργειών βασισμένο σε συγκεκριμένους στόχους που τίθενται από τη διοίκηση μιας επιχείρησης μελετώντας και αναλύοντας την υφιστάμενη κατάσταση.
Ένα επιχειρηματικό σχέδιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί από επιχειρηματίες ακόμα και από φυσικά πρόσωπα για ίδρυση επιχείρησης, εισαγωγή νέου προϊόντος ή υπηρεσίας στην αγορά, πραγματοποίηση επενδύσεων, εξασφάλιση κεφαλαίων - χρηματοδότηση, επαναδιαπραγμάτευση και αναδιάρθρωση δανειακών υποχρεώσεων.

Για όποια περίπτωση και εάν απαιτείται η σύνταξη ενός επιχειρηματικού σχεδίου πρέπει να είναι ορθά δομημένο και ρεαλιστικό, να απαντάει σε βασικά ερωτήματα και να εκπληρώνει τον σκοπό για τον οποίο δημιουργήθηκε.

Ένα επιχειρηματικό σχέδιο ωφελεί κάθε επιχειρηματία ανεξάρτητα από το μέγεθος της επιχείρησης που διαθέτει. Συνήθως αποτελείται από τις παρακάτω έξι ενότητες, οι οποίες μπορεί να τροποποιηθούν ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες που έχει η κάθε περίπτωση.

1. **Συνοπτική Παρουσίαση - Εισαγωγή**
2. **Αναλυτική Περιγραφή της Επιχείρησης**
3. **Αναλυτική Περιγραφή της Αγοράς και των Στρατηγικών που ακολουθούνται - Ανταγωνισμός**
4. **Περίληψη Στρατηγικής & Εφαρμογής**
5. **Οικονομικό Πλάνο**
6. **Επίλογος**

Κατά τα προηγούμενα έτη πολλές επιχειρήσεις έλαβαν επιχειρηματικά δάνεια για να ικανοποιήσουν τις λειτουργικές και επενδυτικές τους ανάγκες, αρκετές εκ των οποίων σήμερα με την παγκόσμια οικονομική και υγειονομική κρίση αδυνατούν να αποπληρώσουν στους αρχικούς δανειακούς όρους εξαιτίας της αρνητικής μεταβολής των συνθηκών της αγοράς. Για αυτό το λόγο έρχονται σε επαφή με τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έτσι ώστε να επαναδιαπραγματευθούν τους όρους και τις υποχρεώσεις απέναντι τους.

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στο σύνολο των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια.
Το 2002 αποτελούσαν το 8,1% ως προς το σύνολο των δανειακών υπολοίπων των τραπεζών ενώ στα τέλη του 2020 ανέρχονταν σε ποσοστό 35,8%.

Σε αυτή την επαναδιαπραγμάτευση σημαντικό εργαλείο αποτελεί μία ολοκληρωμένη και εμπεριστατωμένη μελέτη επιχειρηματικού σχεδίου (business plan), στο οποίο καταγράφεται το όραμα του επιχειρηματία ή της διοίκησης για το τι πρέπει να γίνει, ποιες είναι οι επόμενες κινήσεις, ενώ ταυτόχρονα καταγράφονται οι στόχοι αλλά και οι πόροι που απαιτούνται. Μέρος αυτού του σχεδίου αποτελεί και ο λόγος που τεκμηριωμένα απαιτείται η αναδιάρθρωση του αρχικού δανειακού κεφαλαίου.

Ένα επιχειρηματικό σχέδιο, το οποίο έχει ως στόχο είτε την εξασφάλιση κεφαλαιουχικής επάρκειας είτε την αναδιάρθρωση παλαιών δανειακών υποχρεώσεων, είναι σημαντικό να παρουσιάζει μία σειρά από θετικούς δείκτες ένας εκ των οποίων είναι η κερδοφορία της επιχείρησης, η οποία να βασίζεται όχι σε υποθετικά σενάρια αλλά σε ρεαλιστικά στοιχεία του κλάδου της και της ίδιας.
Με την ορθή επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων που παράγει ένα επιχειρηματικό σχέδιο (business plan) μπορούν να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα για τη βιωσιμότητα της επιχείρησης με ταυτόχρονη εξυπηρέτηση των οφειλών και υποχρεώσεων της, είτε αυτές είναι σε τραπεζικά ιδρύματα είτε σε άλλους πιστωτές.

Πως μπορεί όμως να γίνει αυτή η επεξεργασία ώστε να εξαχθούν τεκμηριωμένα και επιστημονικά συμπεράσματα;

Η απάντηση σε αυτό το ζήτημα είναι η στενή, συνεχόμενη υποστήριξη από εξειδικευμένους, πεπειραμένους συμβούλους, οι οποίοι αναλαμβάνουν να βοηθήσουν στελέχη και συνεργάτες των επιχειρήσεων να επιτύχουν τους στόχους για τους οποίους είναι προσωπικά και ομαδικά υπεύθυνοι, ευθυγραμμίζοντας έτσι τις προσπάθειες όλων, σε οποιαδήποτε βαθμίδα της οργανωτικής δομής και εάν βρίσκονται. Συντονίζονται οι ενέργειες του συνόλου όπως το απαιτεί η επίτευξη του εκάστοτε κοινού οράματος.

Τα οφέλη της επιχείρησης από ένα ολοκληρωμένο επιχειρηματικό σχέδιο είναι πολλαπλά. Από τη μία πλευρά αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για τη διαχείριση των οικονομικών της απαιτήσεων και υποχρεώσεων, από την άλλη περιλαμβάνει ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό σχεδιασμό για το μέλλον της. Μέσω της αποτύπωσης των αποτελεσμάτων της για τα προηγούμενα έτη έχει τη δυνατότητα να εντοπίσει σημεία προς βελτίωση αλλά και λάθη του παρελθόντος έτσι ώστε να μην επαναληφθούν.

Επίσης, μπορεί να βγάλει συμπεράσματα για το πως η οικονομική πορεία της χώρας επηρέασε τον κλάδο δραστηριότητας της και την ίδια την επιχείρηση. Το επιχειρηματικό σχέδιο ουσιαστικά αποτελεί έναν οδηγό με καθορισμένους στόχους και σαφή σχεδιασμό για την επίτευξη τους. Μέσω της παρακολούθησης του πραγματοποιείται έλεγχος τόσο για την επιτυχή τήρηση του όσο και διορθωτικές ενέργειες για καλύτερη απόδοση της επιχείρησης και επίτευξη των στόχων. Τέλος, μπορούν να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα για το σύνολο των ενεργειών, επενδύσεων και αλλαγών που απαιτούνται στην ίδια την επιχείρηση έτσι ώστε να είναι βιώσιμη τα επόμενα χρόνια.

Αναπόσπαστο μέρος του σχεδιασμού ενός επιχειρηματικού πλάνου αποτελεί η παρακολούθηση και η τήρηση του. Σε περίπτωση που δεν ακολουθείται – μένει, δηλαδή, απλά κλειδωμένο σε ένα συρτάρι ή αποθηκευμένο σε έναν φάκελο στον υπολογιστή – η επιχείρηση δε θα ωφεληθεί από την ύπαρξη του και πιθανόν θα αποκλίνει από τους αρχικούς της στόχους. Στην περίπτωση που αποδέκτης του είναι κάποιο τραπεζικό ίδρυμα ελλοχεύει επίσης ο κίνδυνος καταγγελίας της δανειακής σύμβασης.
Ένα επιχειρηματικό σχέδιο υλοποιείται καθημερινά και προσαρμόζεται σε περίπτωση που απαιτείται βάσει των νέων αναγκών. Αποτελεί μία δυναμική διαδικασία, η οποία βασίζεται στο συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον.

Ουσιαστικά, όταν συντάσσουμε και παρακολουθούμε ένα επιχειρηματικό σχέδιο, ακολουθούμε συγκεκριμένα βήματα και σε συνεργασία με τον επιχειρηματία πετυχαίνουμε σταδιακά μικρούς στόχους. Κάθε επιχείρηση, λοιπόν, μπορεί να ανταπεξέλθει σε δύσκολες οικονομικές συγκυρίες και να είναι βιώσιμη σε βάθος χρόνου αρκεί να αξιοποιήσει τα σωστά εργαλεία, να πραγματοποιήσει τις σωστές ενέργειες και να λάβει την κατάλληλη υποστήριξη από εξειδικευμένους Συμβούλους.

Γεωργακέλλος Δημήτριος

Στο τέταρτο τεύχος φιλοξενούμε τον κύριο Γεωργακέλλο Δημήτριο, καθηγητή του Πανεπιστημίου Πειραιώς και Διευθυντή του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών Διοίκηση Επιχειρήσεων για Στελέχη (Executive MBA).
Ο κύριος Γεωργακέλλος είναι διπλωματούχος Μηχανολόγος Μηχανικός του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και κάτοχος Διδακτορικού Διπλώματος στην Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιώς.

Συνέντευξη

1 // Καλησπέρα σας, θα μπορούσατε να μας πείτε λίγα λόγια για εσάς και την επαγγελματική και ακαδημαϊκή σας πορεία;

Είμαι Μηχανολόγος Μηχανικός από το ΕΜΠ και Διδάκτωρ Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, και αφού εργάστηκα για χρόνια στον ιδιωτικό τομέα είμαι σήμερα Καθηγητής Διαχείρισης Τεχνολογίας, Ενέργειας και Περιβάλλοντος στο Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Διδάσκω μαθήματα Διαχείρισης Περιβάλλοντος, Διαχείρισης Ενέργειας, Συστημάτων Τεχνολογίας, Διαχείρισης Καινοτομίας και Τεχνολογίας, Οικονομοτεχνικών Μελετών τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο ενώ είμαι διευθυντής στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Executive MBA του Πανεπιστημίου Πειραιώς, ένα πρόγραμμα που έχει ως στόχο να αναβαθμίσει τις δεξιότητες των στελεχών των επιχειρήσεων ώστε να αποτελέσουν μοχλούς ανάπτυξης των επιχειρήσεων και των οργανισμών στους οποίους απασχολούνται. Είμαι επίσης Διευθυντής του Εργαστηρίου Αξιολόγησης Τεχνολογιών και Ανάλυσης Δεδομένων Υγείας του Πανεπιστημίου Πειραιώς.

2 // Ένας από τους βασικούς άξονες της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027 των ευρωπαϊκών κονδυλίων είναι τα έργα Περιβάλλοντος (Περιβάλλον – Ενέργεια – Κλιματική Αλλαγή). Πόσο θα επηρεάσει η απορρόφηση αυτού του τύπου κονδυλίων κατά τη γνώμη σας τις επιχειρήσεις, την αγορά, την κοινωνία και τον άνθρωπο;

Το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο που ψηφίστηκε το Δεκέμβριο προβλέπει έναν πολύ μεγάλο μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό για την ΕΕ της τάξεως των 1.074,3 δις Ευρώ. Το ΠΔΠ είναι ευθυγραμμισμένο με τις πολιτικές προτεραιότητες της ΕΕ και για την περίοδο 2021-2027, το 30% των πόρων της ΕΕ θα διατεθεί στη μάχη για την κλιματική αλλαγή, το μεγαλύτερο μέχρι σήμερα ποσοστό στο μεγαλύτερο προϋπολογισμό της Ένωσης.
Στόχος είναι ένας «εξυπνότερος», ένας smart προϋπολογισμός ιδίως όσον αφορά την τόνωση των επενδύσεων και την αποτελεσματικότερη μόχλευση της ιδιωτικής χρηματοδότησης εντός και εκτός ΕΕ.

Κύριος άξονας εφαρμογής της ενωσιακής πολιτικής για το περιβάλλον είναι η Πράσινη Συμφωνία (Green Deal), που έχει ως στόχο να γίνει η Ευρώπη μια «κλιματικά ουδέτερη» ήπειρος – η πρώτη, να τονωθεί η οικονομία μέσα από τις πράσινες τεχνολογίες, να γίνει βιώσιμη η βιομηχανία και οι μεταφορές και να μειωθεί η ρύπανση.

Η δράση για το κλίμα βρίσκεται στο επίκεντρο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας μια νέα αναπτυξιακή στρατηγική που αποσκοπεί στον μετασχηματισμό της ΕΕ σε μια δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία που διαθέτει μια οικονομία σύγχρονη, ανταγωνιστική και αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων, στην οποία ως το 2050 έχουν μηδενιστεί οι καθαρές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και όπου η οικονομική ανάπτυξη έχει αποσυνδεθεί από τη χρήση των πόρων. Βιομηχανία, κινητικότητα και μεταφορές, ενέργεια, κτιριακό απόθεμα, τρόφιμα, οικοσυστήματα και βιοποικιλότητα όλα αποτελούν αντικείμενο της πράσινης συμφωνίας.

Η αποδέσμευση των παραπάνω κονδυλίων είτε μέσω της Πράσινης Συμφωνίας είτε άλλων συμπληρωματικών στρατηγικών (Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία, Στρατηγική για τη Βιομηχανία, Στρατηγική για τις ΜΜΕ, κλπ) αποτελεί μοναδική ευκαιρία για τις επιχειρήσεις καθώς επιχειρηματικές ευκαιρίες, άμεσες ή έμμεσες, κρύβονται στις επιταγές των δράσεων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής σε όλους τους τομείς της αγοράς καθώς προσφέρεται μεγάλη δυνατότητα ανάπτυξης ενώ, αν αντιδράσουν με ταχύτητα, οι επιχειρήσεις θα είναι σε θέση να ηγηθούν του ανταγωνισμού. Παράλληλα, είναι προφανή τα οφέλη

από την εφαρμογή των πολιτικών για το περιβάλλον στην ποιότητα ζωής των πολιτών τόσο άμεσα από τη μείωση της ρύπανσης, τη βελτίωση των κλιματικών συνθηκών, την προστασία από τους κλιματικούς κινδύνους όσο και έμμεσα από την βιώσιμη λειτουργία της αγοράς.

3 // Πόσο έτοιμες θεωρείτε πως είναι οι επιχειρήσεις και πόσο ενημερωμένοι οι επιχειρηματίες αναφορικά με την περίοδο της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης στην οποία ήδη βρίσκεται η ελληνική αγορά;

Οι ελληνικές επιχειρήσεις ταλανίστηκαν από την πρόσφατη οικονομική κρίση που έπληξε τη χώρα μας ενώ συνεχίζουν να δοκιμάζονται από την πρωτοφανή υγειονομική κρίση. Θεωρώ πως το διάστημα αυτό – ειδικά της οικονομικής κρίσης – πολλές από αυτές ανέπτυξαν «αντισώματα» αναζητώντας τρόπους που θα τις βοηθήσουν να επιβιώσουν. Οι επιχειρηματίες έθεσαν σε χρήση και εφαρμογή χρηματοδοτικά εργαλεία, ανοίγματα σε νέες αγορές που δημιούργησε η κρίση, νέες πολιτικές προώθησης προϊόντων, ανακατανομή πόρων, νέα business plans, έναν νέο τρόπο σκέψης που βοήθησε τις επιχειρήσεις τους να προσαρμοστούν.

Η 4η Βιομηχανική επανάσταση έχει «εισβάλει» εξίσου επιθετικά, διαμορφώνοντας συνθήκες στρες για τις επιχειρήσεις. Οι απαιτήσεις προσαρμογής στις «ανατροπές» που δημιουργεί στα χαρακτηριστικά και τους κανόνες της αγοράς είναι μεγάλες με κύριο γνώρισμα τη μεγάλη ταχύτητα με την οποία συντελούνται πλέον αυτές οι αλλαγές. Η απόκριση στη νέα συνθήκη θα πρέπει να έχει την ίδια στρατηγική προσαρμογής αλλά μεγαλύτερη ταχύτητα. Οι νέες ιδέες θα πρέπει να μετουσιώνονται άμεσα σε προϊόντα και υπηρεσίες.

Θα πρέπει ωστόσο, τόσο το κράτος όσο και οι φορείς της αγοράς (πχ επιμελητήρια) να ενημερώνουν συχνά τους επιχειρηματίες για τα νέα δεδομένα που σκιαγραφούνται, για τους κινδύνους που ελλοχεύουν στη στασιμότητα των επιχειρήσεων αλλά και τις ευκαιρίες που ενυπάρχουν στις αλλαγές που φέρνει η 4η βιομηχανική επανάσταση και φυσικά να τους παρέχουν τα κατάλληλα εργαλεία.

4 // Εάν μέχρι σήμερα τις επιχειρήσεις τις χαρακτηρίζει η βιομηχανική οικονομία ποιο θα ήταν κατά την γνώμη σας το νέο στοιχείο που θα χαρακτηρίζει την νέα οικονομία μας και γιατί;

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, ο όρος «Νέα Οικονομία» περιγράφει πτυχές ή τομείς μιας οικονομίας που παράγουν ή χρησιμοποιούν έντονα καινοτόμες ή νέες τεχνολογίες. Η νέα οικονομία, λοιπόν, χαρακτηρίζεται από τις ανατρεπτικές καινοτομίες που εισάγει οριζόντια σε όλους τους τομείς κυρίως μέσω της τεχνολογίας. Καινοτομίες που απαιτούν νέες γνώσεις και δεξιότητες, ευελιξία και προσαρμοστικότητα αλλά και υποδομές ώστε να εφαρμοστούν με επιτυχία στις επιχειρήσεις. Αναμφίβολα, βέβαια, το κυρίαρχο στοιχείο είναι η ταχύτητα με την οποία συντελούνται όλες οι αλλαγές και η ακόμα μεγαλύτερη ταχύτητα με την οποία θα πρέπει να προσαρμοστούν σε αυτές οι επιχειρήσεις προκειμένου να επιβιώσουν στον ανταγωνισμό.

5 // Τι ικανότητες και δεξιότητες θα χρειαστεί ο Έλληνας επιχειρηματίας για να ακολουθήσει αναπτυξιακή πολιτική σε συμφωνία και με τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία;

Τόσο ο Έλληνας επιχειρηματίας όσο και οι εργαζόμενοι θα πρέπει να αποκτήσουν ένα ευρύ και συμπληρωματικό φάσμα δεξιοτήτων ώστε να ανταποκριθούν στις νέες συνθήκες και να δημιουργήσουν μια αναπτυξιακή πολιτική για την επιχείρησή τους. Θα πρέπει οπωσδήποτε να κατέχει τις βασικές δεξιότητες διοίκησης μιας επιχείρησης σε όλο το φάσμα λειτουργίας της (μάνατζμεντ, μάρκετινγκ, πωλήσεις, λειτουργία, κλπ) και να διαθέτει και να μπορεί να εφαρμόσει τα εργαλεία εκείνα που θα τον βοηθούν να παίρνει τις σωστές αποφάσεις για την ανάπτυξη της επιχείρησής του. Ένα τέτοιο εργαλείο είναι και οι οικονομοτεχνικές μελέτες, που συγκεντρώνουν όλο το γίγνεσθαι της επιχείρησης σε ένα αναπτυξιακό στρατηγικό πλάνο.

Τα παραπάνω μπορούν να συμβάλλουν και στην επιτυχή εκμετάλλευση των χρηματοδοτικών εργαλείων που είναι διαθέσιμα από μια σειρά φορέων (ευρωπαϊκά προγράμματα, αναπτυξιακός νόμος, συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, ΣΔΙΤ, ιδιωτικές επενδύσεις, τραπεζικά προϊόντα κλπ).

6 // Ποια πιστεύετε θα είναι η ανταπόκριση της ελληνικής επιχειρηματικότητας στις μελλοντικές αλλαγές; Θα μπορέσει η αγορά να προσαρμοστεί και να απορροφήσει τις χρηματοδοτήσεις;

Η αγορά πάντα βρίσκει τρόπο να προσαρμόζεται σε νέα δεδομένα και συνθήκες. Η ελληνική επιχειρηματικότητα έχει αποδείξει ότι μπορεί να ακολουθήσει τις ανάγκες που αναδύονται. Το στοίχημα που πρέπει να κερδηθεί είναι η ταχύτητα με την οποία θα συντελεστεί αυτή η προσαρμογή και η ευελιξία που θα αποκτήσουν οι επιχειρήσεις. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να ενισχυθούν με τεχνογνωσία και νέες δεξιότητες, είτε σε χρηματοδοτικό επίπεδο είτε σε επίπεδο εργατικού δυναμικού.

Ο ρόλος των επιμελητηρίων θα πρέπει να αναβαθμιστεί για να ενισχύσει αποτελεσματικά επιχειρήσεις που δεν μπορούν να ανταποκριθούν από μόνες τους στο ρόλο αυτό, ιδιαίτερα όσον αφορά την εκμετάλλευση των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων.

Επίσης θα πρέπει να υπάρξει μια ανοιχτή συνεργασία με τα εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα, η οποία μπορεί να συμβάλει στην διευκόλυνση εφαρμογής των «ανατρεπτικών» καινοτομιών, που χαρακτηρίζουν τη νέα οικονομία, και στην εκπόνηση νέων επιχειρηματικών μοντέλων και business plans.

7 // Πόσο καθοριστική είναι η αλλαγή μιας κουλτούρας μέσα σε μία επιχείρηση προκειμένου να προσχωρήσει στην περίοδο της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης;

Η 4η βιομηχανική επανάσταση διαταράσσει σημαντικά τους κανόνες του «επιχειρείν». Οι αλλαγές πλέον συντελούνται με εκθετικό βαθμό και θα επηρεάσουν όχι μόνο τα τεχνολογικά αλλά και τα οικονομικά και κοινωνικά συστήματα στο προσεχές μέλλον. Νέες προκλήσεις και νέες ευκαιρίες θα προκύψουν σε αυτό το ψηφιακό τοπίο, απαιτώντας από το μελλοντικό εργατικό δυναμικό τη δυνατότητα προσαρμογής και ανάπτυξης σε τέτοια πρωτοποριακά περιβάλλοντα. Ωστόσο, η προσαρμογή δεν εξαρτάται μόνο από τις δεξιότητες των ανθρώπων αλλά και από την οργανωτική κουλτούρα στο εσωτερικό της επιχείρησης.

Για να διατηρηθούν ανταγωνιστικές στην αγορά, οι επιχειρήσεις θα πρέπει αφού αναγνωρίσουν το νέο επιχειρη-

ματικό περιβάλλον, να αξιολογήσουν τις δυνατότητες και ευκαιρίες και να ενσωματώσουν τις απαιτούμενες αλλαγές στη στρατηγική και την κουλτούρα τους ώστε να καλύψουν τις ανάγκες των πελατών και να καταστούν ανταγωνιστικές. Για να ευδοκιμήσει και να είναι επιτυχής στον κόσμο του αύριο, η επιχείρηση, απαιτεί διαφορετική ηγετική προοπτική. Μια μελλοντική προοπτική που προετοιμάζει μέσα από την οργανωσιακή κουλτούρα για τη συνεχώς αυξανόμενη ταχύτητα αλλαγής, τις αυξανόμενες πολυπλοκότητες και την ανταγωνιστικότητα για την προσέλκυση και διατήρηση των καλύτερων υπαλλήλων, των μεγαλύτερων επενδύσεων, των περισσότερων πελατών. Για να υλοποιηθεί ομαλά η διαδικασία μετασχηματισμού, θα χρειαστεί μια διαχείριση αλλαγών για να ευθυγραμμιστεί η επιχείρηση με τις σωστές παρεμβάσεις για την παροχή νέων προϊόντων και υπηρεσιών.

8 // Ποια είναι τα κύρια νέα στοιχεία που θα πρέπει να διαθέτουν οι οικονομοτεχνικές μελέτες για να μπορούν να αποτυπώσουν το συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις σήμερα;

Οι οικονομοτεχνικές μελέτες είναι ένα εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ανεξαρτήτως συνθηκών και επιχειρηματικού περιβάλλοντος καθώς εκείνα που αλλάζουν είναι τα δεδομένα με τα οποία τροφοδοτούνται και οι παράμετροι που περιέχουν. Είναι, πραγματικά, ένα εργαλείο το οποίο μπορεί να αποτελέσει όπλο κάθε επιχειρηματία για την αναγνώριση και αξιοποίηση ευκαιριών και την ανάπτυξη και, ταυτόχρονα, ασπίδα από πιθανούς κινδύνους που κρύβονται στο μεταβαλλόμενο περιβάλλον της αγοράς. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να εφαρμόζονται γενικά και πολύ περισσότερο σε περιόδους αλλαγών είτε στο εσωτερικό περιβάλλον (προϊόντα, υπηρεσίες, οργάνωση) είτε στο εξωτερικό περιβάλλον μιας επιχείρησης.

9 // Ποια είναι η συμβουλή σας στους επιχειρηματίες που σας διαβάζουν για την εξέλιξη της αγοράς την επόμενη πενταετία;

Θα πρέπει να είναι συνεχώς ενημερωμένοι, να παρακολουθούν τις εξελίξεις στον τομέα τους ώστε να διαθέτουν όσο δυνατόν περισσότερες πληροφορίες που θα τους επιτρέψουν να προσαρμοστούν εγκαίρως σε πιθανές αλλαγές του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Να μη φοβηθούν να επενδύσουν στη βελτίωση των δεξιοτήτων των ίδιων αλλά και κυρίως του προσωπικού τους γιατί θα αυξήσει την ικανότητα προσαρμογής της επιχείρησής τους. Να κεφαλαιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται ειδικά στον τομέα της βιώσιμης ανάπτυξης και να αναδιοργανωθούν με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι ευέλικτοι.

Χρήστος Ραχιώτης

Χρηματοοικονομικός Σύμβουλος Επενδύσεων

"Ενεργειακή Δημοκρατία και Ενεργειακές Κοινότητες"

Οι ενεργειακές κοινότητες είναι τοπικοί αστικοί συνεταιρισμοί αποκλειστικού σκοπού, μέσω των οποίων πρωτίστως οι πολίτες (είτε ως φυσικά είτε ως νομικά πρόσωπα) μπορούν να δραστηριοποιηθούν στον ενεργειακό τομέα, αξιοποιώντας τις καθαρές πηγές ενέργειας. Η Ενεργειακή Κοινότητα επιδιώκει την προώθηση, στον ενεργειακό τομέα, της «Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας», η οποία ορίζεται ως το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων που στηρίζονται σε μία εναλλακτική μορφή οργάνωσης των σχέσεων παραγωγής, διανομής, κατανάλωσης και επανεπένδυσης, βασισμένη στις αρχές της δημοκρατίας, της ισότητας, της αλληλεγγύης, της συνεργασίας, καθώς και του σεβασμού στον άνθρωπο και το περιβάλλον. Το νέο θεσμικό πλαίσιο διασφαλίζει ευνοϊκούς όρους για τη σύσταση και τη λειτουργία ενεργειακών κοινοτήτων, με στόχο την ενίσχυση όχι μόνο των ατομικών / οικογενειακών εισοδημάτων, αλλά και της τοπικής επιχειρηματικότητας, της αλληλέγγυας οικονομίας και την προώθηση της ενεργειακής δημοκρατίας.

Η ενεργειακή Δημοκρατία αναλυτικότερα αφορά την ενεργό συμμετοχή των πολιτών, της τοπικής αυτοδιοίκησης και των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην παραγωγή ενέργειας, η οποία ουσιαστικά παύει να αφορά λίγους μεγάλους «παίκτες». Είτε για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος και αντιμετώπισης των κλιματικών αλλαγών, είτε επειδή οι ΑΠΕ, Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, είναι οικονομικά πιο συμφέρουσες, η ενεργειακή μετάβαση σε μία οικονομία χωρίς ορυκτά καύσιμα έχει ξεκινήσει και είναι μη αναστρέψιμη. Η ενεργειακή δημοκρατία διασφαλίζει ότι η ενεργειακή μετάβαση θα γίνει με όρους κοινωνικής δικαιοσύνης και με την κοινωνία σε ενεργό και όχι παθητικό ρόλο.

Η ενεργειακή Δημοκρατία είναι σημαντική για τρεις λόγους. Ο πρώτος αφορά το κόστος παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ που μειώνεται συνεχώς σε σχέση με την παραγωγή ενέργειας από τα ορυκτά καύσιμα. Η δυνατότητα παραγωγής της δικής μας ενέργειας για ιδιοκατανάλωση ή ακόμα και πώληση προς το δίκτυο αποτελεί δικαίωμά μας ως πολίτες, ένα δικαίωμα που πλέον θεσμοθετείται και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Δευτερευόντως, η παραγωγή ενέργειας από μεγάλες μονάδες ορυκτών καυσίμων (λιγνίτη, πετρέλαιο, ορυκτό αέριο) ή πυρηνικών που σήμερα ελέγχονται από μεγάλες εταιρείες είναι εξαιρετικά επιβλαβείς για το κλίμα, το περιβάλλον και τη δημόσια υγεία. Οι εταιρείες αυτές θα επιδιώξουν να κρατήσουν τον έλεγχο του ενεργειακού τομέα, συνεπώς και τη λειτουργία των μονάδων αυτών, όσο περισσότερο μπορούν. Ο εκδημοκρατισμός του τομέα ενέργειας διασφαλίζει ότι η αντικατάσταση των βρώμικων πηγών ενέργειας από καθαρές θα γίνει με τον πιο γρήγορο και κοινωνικά δίκαιο τρόπο.

Ο τρίτος λόγος σχετίζεται με τις πολλές ενεργειακές δραστηριότητες με τεράστιο περιβαλλοντικό και αναπτυξιακό όφελος (π.χ. βιομάζα, βιοαέριο), οι οποίες παραμένουν στο περιθώριο λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος ή γραφειοκρατικών εμποδίων. Με το θεσμικό πλαίσιο για τις ενεργειακές κοινότητες διευκολύνεται η ανάπτυξή τους. Σημαντικό να αναφέρουμε πως

σε μία ενεργειακή κοινότητα μπορούν να συμμετάσχουν όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ). Υπάρχουν ωστόσο σαφείς περιορισμοί προκειμένου να διασφαλιστεί η εντοπιότητα, αλλά και η δημοκρατικότητα των διαδικασιών: τουλάχιστον το 51% των μελών θα πρέπει να σχετίζεται άμεσα με την Περιφέρεια στην οποία έχει έδρα η ΕΚΟΙΝ (να είναι δημότης ή ιδιοκτήτης ακινήτου), επίσης ο ελάχιστος αριθμός μελών είναι 5, αφού κανένα μέλος δε μπορεί να έχει περισσότερο από το 20% των συνεταιριστικών μερίδων (ισχύουν εξαιρέσεις για ΟΤΑ και νησιωτικούς ΟΤΑ), ενώ ανεξαρτήτως ποσοστού, όλοι συμμετέχουν στη γενική συνέλευση με μία μόνο ψήφο.

Ένα σημείο αναφοράς είναι επίσης το τι μπορεί να κάνει μια ενεργειακή κοινότητα. Στο άρθρο 4 του νόμου 4513/2018 που αναφέρεται στις ενεργειακές κοινότητες, περιγράφονται λεπτομερώς οι σκοποί και οι δραστηριότητες των ενεργειακών κοινοτήτων, οι οποίες μπορούν να έχουν κερδοσκοπικό ή μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα περιλαμβάνουν:

1. Τη λειτουργία φωτοβολταϊκού συστήματος σε κτίριο ή πάρκο για εικονική αυτοπαραγωγή των μελών της κοινότητας (π.χ. νοικοκυριά σε πολυκατοικίες, μικρές επιχειρήσεις κ.α.)
2. Τη λειτουργία φωτοβολταϊκού πάρκου από ΟΤΑ ή πάροχο ενέργειας για ηλιακή κοινωνική πολιτική
3. Τη λειτουργία αιολικού πάρκου από τα μέλη της κοινότητας ή/και από ΟΤΑ για εικονική αυτοπαραγωγή ή πώληση ηλεκτρικής ενέργειας στο δίκτυο
4. Τη λειτουργία σταθμού βιομάζας ή βιοαερίου για παραγωγή ενέργειας από αγροτική κοινότητα και διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας
5. Τη λειτουργία θερμοκηπίου με μονάδα συμπαραγωγής ενέργειας
6. Τη λειτουργία εγκατάστασης ΑΠΕ με σύστημα αποθήκευσης ενέργειας
7. Τη λειτουργία μονάδας αφαλάτωσης με ΑΠΕ

Μία από τις σημαντικότερες διατάξεις του νέου νόμου είναι η δυνατότητα εικονικής αυτοπαραγωγής (εικονικός συμψηφισμός ή virtual net-metering) από νοικοκυριά αλλά και από μικρές - μεσαίες επιχειρήσεις. Η εικονική αυτοπαραγωγή μας επιτρέπει να παράγουμε τη δική μας καθαρή ενέργεια για ιδιοκατανάλωση από σύστημα ΑΠΕ, ακόμα κι αν δεν έχουμε τον απαραίτητο χώρο για την εγκατάσταση του συστήματος στο σπίτι μας, είτε αυτό είναι ιδιόκτητο είτε το νοικιάζουμε. Πολύ απλά, το σύστημα ΑΠΕ μπορεί να βρίσκεται μακριά από το σημείο κατανάλωσης (π.χ. σε άλλο κτίριο, σε οικόπεδο κ.α.). Η ενέργεια που θα παράγει το σύστημα θα συμψηφίζεται με τον δικό μας λογαριασμό ηλεκτρικού ρεύματος, όπως θα γινόταν δηλαδή αν είχαμε εγκατεστημένο το σύστημα στην ταράτσα του σπιτιού μας (βλέπε απλή αυτοπαραγωγή με συμψηφισμό). Το ηλιακό σύστημα μπορεί να τοποθετηθεί σε οποιοδήποτε σημείο του δικτύου εντός της Περιφέρειας, ή, στην περίπτωση της Αττικής, σε όμορη Περιφέρεια.

Με την εικονική αυτοπαραγωγή εξαλείφεται ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια για την αξιοποίηση της ηλιακής ενέργειας από νοικοκυριά, δήμους και επιχειρήσεις, δηλαδή η έλλειψη χώρου για την εγκατάσταση ενός φωτοβολταϊκού. Πλέον όλοι μπορούμε να έχουμε πρόσβαση στον ήλιο. Κάποιοι δήμοι, όπως το Ηράκλειο Κρήτης και η Λαμία, ήδη έχουν σχέδια για την εκμετάλλευση των οροφών σχολείων (τα οποία έχουν συγκριτικά μικρή και εποχική κατανάλωση σε σχέση με τη διαθέσιμη οροφή τους) με τοποθέτηση φωτοβολταϊκών για εικονική αυτοπαραγωγή. Η παραγόμενη ενέργεια θα συμψηφίζεται με καταναλώσεις άλλων δημοτικών κτιρίων ή με μετρητές ευάλωτων νοικοκυριών στο πλαίσιο της ηλιακής κοινωνικής πολιτικής των δήμων.

Η αξιοποίηση του ήλιου μπορεί να μας βοηθήσει να εξαλείψουμε την ενεργειακή φτώχεια, η οποία τα τελευταία χρόνια μαστίζει την ελληνική κοινωνία. Σήμερα επιδοτούμε την κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος των ευάλωτων νοικοκυριών μέσω του Κοινωνικού Οικιακού Τιμολογίου. Ωστόσο το μέτρο αυτό είναι εντελώς αναποτελεσματικό, αφενός δε βοηθάει τα νοικοκυριά να βγουν οριστικά από το καθεστώς στήριξης (τα νοικοκυριά θα χρειάζονται βοήθεια κάθε χρόνο), αφετέρου δε συνεισφέρει στον εκδημοκρατισμό του ενεργειακού τομέα (ουσιαστικά τα χρήματα αυτά καταλήγουν να επιδοτούν το σημερινό σύστημα παραγωγής ενέργειας).

Αντίθετα, μπορούμε να βοηθήσουμε τα ευάλωτα νοικοκυριά να γίνουν τα ίδια μικροπαραγωγοί της δικής τους ενέργειας που χρειάζονται. Τι καλύτερο από το να αντιμετωπίσουμε την ενεργειακή φτώχεια αποτελεσματικά και να προωθήσουμε την ενεργειακή δημοκρατία, απλώς αξιοποιώντας τις ανεξάντλητες καθαρές πηγές ενέργειας της χώρας μας; Σε συνδυασμό με επενδύσεις στην εξοικονόμηση ενέργειας στα ευάλωτα νοικοκυριά – αντί επιδοτήσεων κατανάλωσης, όπως είναι το επίδομα θέρμανσης – μπορούμε ακόμα και να εξαλείψουμε την ενεργειακή φτώχεια στη χώρα μας.

Άλλωστε σε μεγαλύτερη κλίμακα, παρόμοια προγράμματα σήμερα εφαρμόζονται σε κάποιες προοδευτικές πολιτείες των ΗΠΑ. Η Ελλάδα θα μπορούσε να γίνει η πρώτη χώρα στην Ευρώπη που εφαρμόζει την ηλιακή κοινωνική πολιτική, αξιοποιώντας τον μεγαλύτερό της φυσικό πόρο, τον ήλιο.

Η Τρίτη Βιομηχανική Επαναστάση

Συγγραφέας: Rifkin Jeremy

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΛΙΒΑΝΗΣ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΕΛΙΔΩΝ: 464
ΗΜΕΡ. ΕΚΔΟΣΗΣ: 10/2012

Η Βιομηχανική Επανάσταση, που είχε ως κινητήρια δύναμή της το πετρέλαιο και τα υπόλοιπα ορυκτά καύσιμα, οδηγείται σε επικίνδυνο τέλος: οι τιμές των ενεργειακών πόρων και των τροφίμων έχουν εκτοξευτεί, η ανεργία παραμένει σε υψηλά επίπεδα, η αγορά ακινήτων έχει καταβαραθρωθεί, το ιδιωτικό και το δημόσιο χρέος αυξάνονται και η ανάκαμψη της οικονομίας καθυστερεί. Αντιμέτωπη με την προοπτική μιας δεύτερης κατάρρευσης της παγκόσμιας οικονομίας, η ανθρωπότητα αναζητά απεγνωσμένα ένα βιώσιμο οικονομικό σχέδιο για το μέλλον.

Στο βιβλίο αυτό, ο Τζέρεμι Ρίφκιν διερευνά πώς η τεχνολογία του Διαδικτύου και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας συγκλίνουν για να δημιουργήσουν την «Τρίτη Βιομηχανική Επανάσταση». Μας ζητάει να φανταστούμε εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους να παράγουν τη δική τους πράσινη ενέργεια στις κατοικίες τους, σε γραφεία και σε εργοστάσια και να τη μοιράζονται μεταξύ τους μέσω ενός «ενεργειακού Διαδικτύου», με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που σήμερα δημιουργούμε και μοιραζόμαστε πληροφορίες στο Διαδίκτυο. Η Τρίτη Βιομηχανική Επανάσταση είναι ο απολογισμός ενός ανθρώπου που γνωρίζει σε βάθος τις εξελίξεις για την επόμενη οικονομική εποχή. (Από την παρουσίαση στο οπισθόφυλλο του βιβλίου).

Μια εντυπωσιακή και πειστική παράθεση επιχειρημάτων για τους λόγους που η κοινωνία και η οικονομία πρέπει να υιοθετήσουν το κατανεμημένο και συνεργατικό μοντέλο. Ο Ρίφκιν συνδυάζει τις δύο τεχνολογίες του 21ου αιώνα -το Διαδίκτυο και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας- για να μας προσφέρει ένα οικονομικό όραμα για το μέλλον. Ενώ προσπαθούμε να αναπτύξουμε ξανά την οικονομία μας, να δημιουργήσουμε εκατομμύρια θέσεις εργασίας και να εξασφαλίσουμε ένα βιώσιμο μέλλον για τα παιδιά μας, «Η Τρίτη Βιομηχανική Επανάσταση» μας παρέχει τον αναγκαίο οδικό χάρτη.

Ο Ρίφκιν περιγράφει πώς οι πέντε πυλώνες της Τρίτης Βιομηχανικής Επανάστασης θα δημιουργήσουν χιλιάδες νέες επιχειρήσεις και εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας, προκαλώντας μια θεμελιώδη αναδιάταξη στις ανθρώπινες σχέσεις -από την ιεραρχική ισχύ στην οριζόντια ισχύ-, η οποία θα επηρεάσει καθοριστικά τις οικονομικές δραστηριότητές μας, τη διακυβέρνηση των κοινωνιών μας, την εκπαίδευση των παιδιών μας και τη συμμετοχή μας στον πολιτική ζωή.

Η επίλυση της τεχνολογικής ανισότητας δεν είναι πρόβλημα του Rifkin, αλλά δικό μας. Τα τελευταία χρόνια, είναι εύκολο να δούμε την τεχνολογία ως μια δύναμη που έχει επιδεινώσει τον κόσμο. Όμως, αυτές οι τεχνολογίες μας προσφέρουν τουλάχιστον μια πιθανή διέξοδο από την περιβαλλοντική κρίση στην οποία βρισκόμαστε. Το ερώτημα είναι αν μπορούμε να κάνουμε την τεχνολογία να δουλεύει για εμάς και όχι εναντίον μας και αν μπορεί να βρεθεί η πολιτική βούληση, για να δημιουργήσουμε ένα πιο προοδευτικό και δίκαιο σύστημα.

Ο Τζέρεμι Ρίφκιν είναι ο συγγραφέας πολλών βιβλίων που αναφέρονται σε οικονομικές τάσεις και θέματα σχετικά με τις επιστήμες, την τεχνολογία και τον πολιτισμό. Έχει πάρει πτυχίο οικονομικών επιστημών από τη Σχολή Οικονομίας και Εμπορίου Γουόρτον του Πανεπιστημίου της Πενσιλβάνιας και πτυχίο στις διεθνείς σχέσεις από τη Σχολή Νομικής και Διπλωματίας Φλέτσερ του Πανεπιστημίου Ταφτς. Τα βιβλία του έχουν μεταφραστεί σε 35 γλώσσες.
Ο Ρίφκιν είναι Σύμβουλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αρχηγών κρατών σε όλο τον κόσμο. Διδάσκει στο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Διευθυντικών Στελεχών της Σχολής Γουόρτον του Πανεπιστημίου της Πενσιλβάνια και είναι πρόεδρος του Ιδρύματος Οικονομικών Τάσεων, στην Ουάσινγκτον. Ο Τζέρεμι Ρίφκιν αποτελεί μία από τις ηγετικές προσωπικότητες στη συζήτηση για τις βιοτεχνολογίες εδώ και είκοσι χρόνια, τόσο στις ΗΠΑ όσο και στο εξωτερικό, και οι απόψεις του έχουν επηρεάσει τη διαμόρφωση της δημόσιας πολιτικής σε θέματα που αφορούν τις νέες τεχνολογίες συρραφής των γονιδίων.

Αντί Επιλόγου

Η πανδημία μας αναγκάζει να δούμε μια ριζικά νέα πραγματικότητα.

Αισθανόμαστε ότι ξαναγράφουμε το σενάριο της ζωής μας. Μια ζωή που, μη ξεχνάμε, είναι το άθροισμα των επιλογών μας. Οι επιλογές μας είναι οι επενδύσεις μας σε κοινωνικό, επιχειρηματικό, και ψυχολογικό επίπεδο.

Μέσα στην ιστορία του γένους μας εξελισσόμαστε και εντασσόμαστε στην φυσική επιλογή όπως όλα τα έμβια όντα. Το ερώτημα δεν είναι πια αν θα επιβιώσουμε αλλά το πώς θα αντιμετωπίσουμε τις νέες συνθήκες και πόσο γρήγορα θα τις αποδεχτούμε.

Βασικός παράγοντας στη διαδικασία αυτή είναι το τι μας επηρεάζει και πόσο. Είναι μια καθημερινότητα πια η επιλογή των ερεθισμάτων που δεχόμαστε. Μπορεί κανείς να διαβάζει μόνο τις ειδήσεις για τους θανάτους και τα νέα κρούσματα. Μπορεί όμως και να διαβάζει για την δημοσιονομική αναβάθμιση της χώρας, το Ταμείο ανάκαμψης και όλες τις προβλέψεις για την αναγκαία ανάπτυξη της επόμενης πενταετίας.

Δεν υπάρχει αμφιβολία, λοιπόν, για την πορεία μας. Είναι αυτή που επιλέγουμε, και ως τέτοια θα είναι πάντα απροσδιόριστη. Ίσως είναι προτιμότερο να επιλέξουμε την προετοιμασία και τον προγραμματισμό μέσα στην προσαρμογή μας από τη μεμψιμοιρία και τον πανικό. Άλλωστε και η αγορά, σαν μια άλλη κοινωνία, ανταμείβει όσους βλέπουν την ευκαιρία στην κρίση και προσαρμόζονται.

SIGMA
Strategy Consultants

Αναπτύσσουμε Στρατηγικές
Στηρίζουμε Οράματα!

Ιδιοκτησία – Έκδοση SIGMA Α.Ε.
3ο χλμ. Ε.Ο. Ιωαννίνων – Αθηνών,
Ιωάννινα

Τηλ.: 2651083180 – 181
Fax.: 2651083182

e-mail: info@sigma-consultants.eu

www.sigma-consultants.eu